Patologies mentals

Per PepMaria el dt., 01/09/2015 - 09:00

El doctor P, músic, va perdre la capacitat de percebre i recordar imatges fins al punt que no distingeix rostres humans i arriba a confondre la seva esposa amb el seu barret. Però amb l'ajut del seu entorn i de les melodies musicals, és capaç de recuperar el fil de la seva existència quotidiana i la seva autonomia. A més s'ha convertit en un pintor abstracte.La Rebecca, amb síndrome de Down, tenia molts problemes amb el pensament conceptual. Però "el llenguatge dels sentiments, del concret, de les imatges i dels símbols constituïa un món que ella estimava i al qual sovint aconseguia entrar amb una facilitat sorprenent... Metàfores, imatges verbals, similitud sorprenents li venien espontàniament i imprevisiblement sota forma d'exclamacions improvisades o al·lusions poètiques" (p.224). Els sentiments viscuts i expressats així li conferien una harmonia i una unitat interiors que perdia quan els seus metges i educadors intentaven que desenvolupés el pensament conceptual.
Els bessons autistes Michael i John poden donar ràpidament respostes a problemes numèrics complexos, quan de fet no saben sumar, ni restar, ni multiplicar, ni dividir. En canvi, tenen una extraordinària capacitat de construir, a base del record, "paisatges interiors" que inclouen gran quantitat de números, i això els permet "veure" solucions que nosaltres hauríem de deduir de llargues operacions conceptuals. La seva relació amb els números i la seva mútua relació donen sentit a les seves vides.
Aquestes i altres històries s'expliquen al llibre "L'home que va confondre la seva esposa amb un barret", del neuròleg britànic Oliver Sacks. Totes les històries d'aquest llibre excel·lent tracten de persones que, degut a patologies mentals, tenen disminuïdes facultats diverses: capacitat per a captar la realitat concreta, capacitat per fer abstracció de la realitat concreta, memòria (capacitat de recordar esdeveniments del passat, recent o llunyà), etc.
Tot i tractar de patologies, les històries narrades per Sacks són *esperançadores* perquè són exemples que les persones que envolten la vida d'un malalt poden trobar formes d'estimular-lo, tot contribuint al seu benestar i a la seva potenciació com a persona.
Però, a més a més, les històries de Sacks són *profundes* perquè posen en evidència la immensa riquesa de recursos que posseeixen la ment i l'esperit humans; mostren la nostra limitació en l'ús d'alguns d'aquests recursos (sentit artístic, sentit musical, pensament simbòlic, valoració de les realitat concretes...); i evidencien com aquesta nostra limitació ens porta sovint a menysprear persones que tenen subdesenvolupats certs recursos mentals, quan de fet viuen –i poden viure encara més- vides riques de sentit tot desenvolupant altres recursos disponibles.
En una entrevista periodística de 1996, Sacks proposava una clau fonamental per entendre per què tractar i conviure amb gent malalta pot generar narracions esperançadores i profundes: "De vegades, la malaltia ens pot ensenyar el que la vida té de valuós i permetre'ns de viure-la més intensament".
Oliver Sacks va morir abans d'ahir dia 30 d'agost als 82 anys. Ha escrit diversos llibres que divulguen casos clínics plens de rigor científic i d'humanitat: entre ells, "Awakenings" (1973) que va inspirar una pel·lícula homònima de 1990 protagonitzada per Robin Williams i Robert de Niro. En una carta de comiat a la vida escrita poques setmanes abans d'una mort que ell sabia propera, Sacks afirmava: "He estat un animal pensant en aquest bonic planeta i això, per si sol, ha estat un enorme privilegi i una aventura".
· Quines persones amb patologies mentals conec? Com m'hi relaciono? Què en puc aprendre en termes d'esperança o de profunditat?
· Com visc les pròpies malalties? Què n'acostumo a aprendre?
· Què és una persona i què li confereix dignitat? Com es pot fonamentar el respecte jurídic efectiu a la vida de persones, per exemple, amb malformacions o síndrome de Down?
· Quins recursos no conceptuals (sentit artístic, sentit musical, pensament simbòlic, admiració no conceptual davant de la realitat concreta) tinc més desenvolupats, i quins menys?
· Què puc fer per desenvolupar els recursos no conceptuals que tinc poc desenvolupats?